

Coalition of the willing Milieu, Duurzaamheid en Afval¹

Position Paper

Inleiding

Wij, de ondertekenaars van dit Position Paper, hechten groot belang aan hergebruik en recycling van grondstoffen in de transitie naar een circulaire economie. Wij streven naar een zo circulair mogelijke verpakkingsketen waarbij de maatschappelijke en publieke belangen als vanzelf geborgd zijn. Daar werken wij aan vanuit onze integrale verantwoordelijkheid voor huishoudelijk afval en de lokale en regionale context. Belangrijk daarbij is dat het verbeteren van de keten van verpakkingsafval uit huishoudens een gezamenlijke inspanning vereist van alle partners in de keten: van producenten en consumenten tot gemeenten en afvalbedrijven.

Vanuit de wettelijk vastgelegde producentenverantwoordelijkheid werken gemeenten nu geruime tijd samen met het verpakkende bedrijfsleven. In de praktijk leiden de gemaakte afspraken en de invulling daarvan niet tot een constructieve samenwerking en positieve impact. Daarom hebben gemeenten de Ketenovereenkomst niet verlengd. Met dit document willen wij een belangrijke bijdrage leveren aan de inhoud van een nieuwe Ketenovereenkomst.

Rol en verantwoordelijkheid

Rijksoverheid

De Rijksoverheid speelt een cruciale rol bij het bevorderen van duurzaam verpakkingsbeheer en het verminderen van de impact op het milieu. Diverse wetten en regels hebben direct invloed op het gemeentelijk grondstoffenbeleid. Uit de Wet Milieubeheer en het Besluit GIHA volgt dat gemeenten verplicht zijn verpakkingen gescheiden in te zamelen. Voor verpakkingen geldt dat gestreefd wordt naar zoveel mogelijk hergebruik en recycling (Nationaal Programma Circulaire Economie). In lijn met Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen heeft de Rijksoverheid een stimulerende rol ten aanzien van hoogwaardige recycling en een ondersteunde rol en bij het verhogen van de kwaliteit van de ingezamelde verpakkingen.

Het verpakkend bedrijfsleven

Het verpakkend bedrijfsleven is verantwoordelijk voor het nakomen van de verplichtingen die in het Besluit beheer verpakkingen zijn gesteld: het efficiënte gebruik van grondstoffen gedurende de hele levenscyclus van de goederen, inclusief reparatie, hergebruik, reductie en recycling van de grondstoffen. Dit geldt ook voor de verpakkingen die op de markt worden gebracht. Vanuit het principe 'de vervuiler betaalt' betekent dit dat het verpakkend bedrijfsleven de kosten die voortvloeien uit de inzameling van verpakkingen kostendekkend aan gemeenten dient te vergoeden (Kaderrichtlijn afvalstoffen).

¹ De coalition of the willing MDA is een vrijwillige samenwerking, zowel bestuurlijk als ambtelijk, van de gemeenten Twenterand, Dinkelland, Tubbergen, Almelo, Wierden, Borne, Hellendoorn, Rijssen-Holten, Borne, Hof van Twente, Hengelo, Enschede, Losser en Haaksbergen.

Het verpakkend bedrijfsleven heeft een inspanningsverplichting om landelijk, regionaal en lokaal voorlichting te geven over waar en hoe verpakkingsafval door inwoners kan worden aangeboden.

Gemeenten

Kijken we naar de verantwoordelijkheid van de gemeenten dan geldt dat gemeenten een wettelijke verantwoordelijkheid hebben voor het inzamelen van afval en het gescheiden inzamelen van grondstoffen van huishoudens waaronder verpakkingen (Wet milieubeheer en Besluit gescheiden inzameling huishoudelijke afvalstoffen). Hierbij streven gemeenten naar een zo optimaal mogelijk afvalbeheersysteem, tegen maatschappelijk verantwoorde kosten en een zo optimaal mogelijke grondstoffenketen. De invloed op de kwaliteit van de ingezamelde verpakkingen is slechts zeer beperkt.

Op grond van de Wet milieubeheer en de gemeentelijke Afvalstoffenverordening wijzen gemeenten een inzamelaar van huishoudelijke afval- en grondstoffen aan. Deze zorgplicht van gemeenten betreft het geheel aan (gescheiden) inzameling. Het vereist een optimum voor alle grondstof- en reststromen dat past bij de mogelijkheden van betreffende gemeente en inwoners. Het optimum voor het geheel is niet noodzakelijkerwijs een optimum per grondstoffenstroom.

Gemeenten hebben ook een integrale verantwoordelijkheid voor de openbare ruimte (Besluit Activiteiten Leefomgeving, BAL) en streven naar een schone, hele en veilige buitenruimte.

De verantwoordelijkheid voor de inzameling huishoudelijk afval is een eigen wettelijke activiteit van gemeenten en geen dienst die gemeenten uitvoeren voor de producenten. De producentenverantwoordelijkheid brengt niet met zich mee dat gemeenten op het punt van inzameling van verpakkingen minder verantwoordelijkheid hebben. Het gaat hierbij om gedeelde verantwoordelijkheid.

Oproep

Wij roepen de VNG, NVRD en Verpact op om zich maximaal in te zetten voor een circulaire grondstoffenketen.

Wij willen u meegeven om bij het opstellen van een nieuwe Ketenovereenkomst in ieder geval uit te gaan van het volgende:

- Het verbranden van de ingezamelde verpakkingen werkt ondermijnend en moet te allen tijde worden voorkomen. Om die reden moet het mogelijk zijn ingezamelde verpakkingen met een hogere vervuilingsgraad tegen een kostendekkend tarief mechanisch verder te sorteren;
- Een kostendekkende financiële vergoeding voor de kosten die gemeenten maken voor de inzameling van verpakkingen;
- De keuze voor een passend inzamelsysteem is aan de individuele gemeenten;
- De prikkel om de kwaliteit van de ingezamelde verpakkingen te verbeteren valt nadrukkelijk niet onder de verantwoordelijkheid die volgt uit de wettelijke zorgplicht van gemeenten. Als gemeenten hiervoor kosten maken dan moet dit onderdeel zijn van de kostendekkende vergoeding;
- Het ingezamelde restafval bevat nog steeds veel verpakkingen. Ook deze verpakkingen zijn onderdeel van de Uitgebreide producenten verantwoordelijkheid. Hierover moeten ook afspraken worden opgenomen in de nieuwe Ketenovereenkomst;

- Het verminderen van de productie en het gebruik van nieuwe verpakkingen en het stimuleren van het gebruik van recyclelaar in verpakkingen, vraagt inzet van betrokken partijen en mogelijk aanpassing van de wettelijke regels;

Tot slot

Wij, de ondertekenaars van dit Position Paper, willen graag samen werken aan een circulaire toekomst waarin producenten, overheden en burgers bijdragen aan een schonere planeet. Laten we onze verpakkingsketen transformeren en de weg vrijmaken voor een duurzamere wereld. Samen maken wij het verschil!

Mei 2023

Namens de Coalition of the willing MDA,

Jacqueline Freriksen, voorzitter stuurgroep PMD